

Αβώριος Λόγος

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

ΔΕΛΦΩΝ - ΜΙΑΟΥΛΗ • ΤΗΛ. 2310-828989

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΕΝΤΟΛΩΝ

1-3 Α' ΜΕΡΟΣ

ΕΤΟΣ Γ'

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ 2011 • ΤΕΥΧΟΣ 14

www.inmetamorfoseos.gr

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς είναι ένας από τους μεγαλύτερους Πατέρες και θεολόγους της Εκκλησίας μας, υπέρμαχος της Ορθοδοξίας, του ησυχασμού και της νοεράς προσευχής. Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1296 από γονείς εύπορους και ευσεβείς οι οποίοι ασπάστηκαν το μοναχικό βίο. Αλλά και όλη η οικογένεια, οι δύο αδελφοί του και οι δύο αδελφές του, όλοι ακολούθησαν το μοναχικό βίο. Διετέλεσε με απόφαση της συνάξεως του Αγίου Όρους ηγούμενος της μονής Εσφιγμένου. Το 1347 η μεγάλη προσφορά του στην Εκκλησία και η αρετή του τον ανεβάζουν στον αρχιεπισκοπικό θρόνο της των Θεσσαλονικέων Εκκλησίας. Κοιμήθηκε στις 14 Νοεμβρίου του 1359.

Εκτός από δογματικά έργα, τα οποία τον κατέστησαν «υπέρμαχον απροσμάχητον» της Ορθοδοξίας, έχει γράψει και εποικοδομητικά. Ένα από αυτά είναι και ο «Δεκάλογος της κατά Χριστόν Νομοθεσίας». Σε αυτό το τεύχος και το επόμενο του «Θαβωρίου Λόγου» θα παρουσιάσουμε αυτό το κείμενο του ιερού συγγραφέα σε νεοελληνική απόδοση.

1. Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

Δηλαδή: Εγώ είμαι ο Κύριος ο Θεός σου. Δεν θα πρέπει να έχεις άλλους θεούς εκτός από Εμένα.

Ο Κύριος ο Θεός σου είναι ένας Κύριος, ὁ οποίος μας γνωρίζεται με τρία πρόσωπα: Πατέρας, Υιός και Άγιο Πνεύμα. Ο Πατέρας είναι αγέννητος. Ο Υιός είναι γεννητός. Γεννήθηκε από τον Πατέρα, αλλά ως Λόγος του Θεού είναι χωρίς αρχή, χωρίς χρονικά όρια, δηλαδή είναι αἰδιος, και χωρίς να υποστεί καμία απολύτως μεταβολή. Αυτός προσλαμβάνοντας τη δική μας φύση την έχρισε με το πλήρωμα της Θεότητάς Του, γι' αυτό και έχει ονομαστεί Χριστός. Το Άγιο

Πνεύμα προέρχεται και Αυτό από τον Πατέρα, όχι γιατί γεννήθηκε απ' Αυτόν, αλλά γιατί από Αυτόν εκπορεύεται. Αυτός μόνο είναι Θεός. Αυτός είναι ο αληθινός Θεός, ο ένας και μόνος Κύριος με τρεις υποστάσεις. Δεν διαιρείται ως προς τη φύση και τη θέληση και την κρίση και τη δύναμη και την ενέργεια και όλα τα γνωρίσματα της Θεότητας. Αυτόν μόνο να αγαπήσεις και Αυτόν μόνο να λατρεύσεις με ολόκληρο το νου σου και με όλη τη καρδιά σου και με όλη τη δύναμή σου. Και όλα τα λόγια Του και οι εντολές Του να είναι πάντοτε μέσα στην καρδιά σου, ώστε να τα εφαρμόζεις και να τα μελετάς και να μιλάς με βάση αυτά σε όλες τις περιστάσεις

της ζωής σου, και όταν κάθεται και όταν βαδίζεις και όταν είσαι ξαπλωμένος στο κρεβάτι και όταν είσαι όρθιος. Και να ενθυμείσαι πάντοτε - αδιαλείπτως και χωρίς διακοπή - τον Κύριο το Θεό σου και Αυτόν μόνο να φοβάσαι. Και να μην λησμονήσεις ποτέ ούτε Αυτόν ούτε τις εντολές Του. Γιατί μόνο έτσι και ο Θεός θα σου δώσει την δύναμη, για να εφαρμόζεις το θέλημά Του. Γιατί τίποτε άλλο δε ζητεί από σένα

παρά μόνον να Τον φοβάσαι και να Τον αγαπάς και να ακολουθείς όλους δρόμους του θελήματός Του. Αυτός θα είναι το καύχημά σου. Αυτός θα είναι ο Θεός σου. Να μην ακούς

τίποτα σχετικό με υπερκόσμιους αγγέλους, για την ιδιότητά τους να είναι απαθείς και αόρατοι ή για την μεγάλη πονηρία του διαβόλου, που εξέπεσε από το ύψος το αγγελικό, και για την

μεγάλη του επινοητικότητα και εξυπνάδα και ευστροφία για κάθε πλάνη, και εξαιτίας όλων αυτών νομίζεις ότι κάποιο από αυτά (τα πνεύματα αγαθά η πονηρά) έχει την ίδια τιμή με το Θεό. Να μην ατενίσεις το μέγεθος του ουρανού και την ποικιλία της κινήσεως των ουράνιων σωμάτων, τη μεγάλη λαμπρότητα του ήλιου, τη φεγγοβολή της σελήνης, τη διαύγεια των άλλων αστέρων, τη χρησιμότητα

του αέρα και την αναγκαιότητά του για την αναπνοή, και τις ποικίλες παραγωγές της θαλάσσης και της γης και (συνεπαρμένος από τα φαινόμενα τούτα τα λαμπρά) θεοποιήσεις κάποιο από αυτά τα κτίσματα.

Γιατί όλα αυτά είναι κατά τρόπο δουλικό ταγμένα στον μόνο Θεό και δημιουργήματα δικά Του, που έλαβαν οντό-

τητα από την κατάσταση της ανυπαρξίας που ήσαν με μόνο τον λόγο του Θεού. Γιατί, όπως λέγει η Γραφή, Αυτός ο Θεός απλώς είπε και έγιναν (όλα όσα βλέπουμε και δεν βλέπου-

με), Αυτός διέταξε και δημιουργήθηκαν. Αυτόν λοιπόν τον Κύριο και Δημιουργό της κτίσεως να δοξολογείς και με την αγάπη να ενωθείς μαζί Του και μέρα και νύκτα από Αυτόν να ζητάς συγχώρεση για τα θεληματικά σου και αθέλητα παραπτώματα. Γιατί Αυτός είναι οικτίρων και ελεήμων, μακρόθυμος και πολυέλεος και αιώνιος ποιητής του καλού. Υποσχέθηκε και δίνει ουράνια και αιώνια βασιλεία και βίο ανώδυνο και ζωή αθάνατη και φως ανέσπερο, για να τα απολαμβάνουν όσοι Τον σέβονται και Τον προσκυνούν και Τον αγαπούν και φροντίζουν τα προστάγματά Του. Είναι όμως και Θεός ζηλότυπος και δίκαιος κριτής. Και φοβερός εκδικητής, που επιφέρει σε όσους ασεβούν απέναντί Του και απειθούν σε Αυτόν και αθετούν τα προστάγματά Του αιώνια κόλαση, άσβεστο πυρ, ακατάπαυστη οδύνη, απαρηγόρητη θλίψη, ένδυμα αξεπέραστου σκοταδιού στον Άδη, χώρα σκοτεινή και γεμάτη θλίψη, φοβερό τριγμό δοντιών, μολυσμένα ακοίμητα σκουλήκια. Αυτά τα ετοίμασε για τον πρώτο αποστάτη, το διάβολο, και μαζί με αυτόν για όσους έχουν πλανηθεί από αυτόν και τον ακολούθησαν και αθέτησαν το θέλημα του Δημιουργού τους με έργα,

με λόγια, με διανοήματα.

2. Οὐ ποιήσεις σεαυτῶ εἶδωλον, οὐδέ παντός ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καί ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καί ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς.

Δηλαδή: Δεν θα κατασκευάσεις για σένα είδωλα και κανενός είδους ομοίωμα που να αντιπροσωπεύει οτιδήποτε βρίσκεται ψηλά στον ουρανό ή εδώ κάτω στη γη ή μέσα στα νερά, κάτω απ' τη γη.

Δεν θα κατασκευάσεις ομοίωμα κανενός πράγματος από όσα βρίσκονται επάνω στον ουρανό και κάτω στη γη και μέσα στη θάλασσα, με σκοπό να τους αποδώσεις λατρεία και δόξα όμοια με εκείνη που αρμόζει στο Θεό. Γιατί όλα αυτά είναι δημιουργήματα του ενός και μοναδικού Θεού, ο οποίος στους εσχάτους καιρούς πήρε σάρκα και γεννήθηκε από παρθενική γαστέρα, παρουσιάστηκε στη γη και ήλθε σε επαφή με τους ανθρώπους, έπαθε για χάρη της σωτηρίας των ανθρώπων και απέθανε και αναστήθηκε. Και ύστερα ανέβηκε ψηλά στους ουρανούς με το Σώμα Του κι εκάθησε στα δεξιά του θρόνου της μεγαλειότητος του Θεού, στα ψηλά ουράνια σκηνώματα. Με αυτό το σώμα πρόκειται να ξαναρθεί στη γη μέσα σε δόξα λαμπρή, για να κρίνει ζω-

ντανούς και πεθαμένους. Αυτού λοιπόν του Θεού, που έγινε άνθρωπος για χάρη μας, να κατασκευάσεις την εικόνα σε ένδειξη της αγάπης σου γι' Αυτόν και να Τον θυμάσαι βλέποντας την εικόνα και να Τον προσκυνάς προσκυνώντας την εικόνα και στρέφοντας το νου σου στο άξιο προσκυνήσεως σώμα του Σωτήρος, που τώρα βρίσκεται ψηλά στον ουρανό και κάθεται στα δεξιά του Πατρός. Επίσης να κατασκευάσεις εικόνες και για τους Αγίους και να τις προσκυνάς, όχι βέβαια σαν Θεούς, γιατί αυτό απαγορεύεται, αλλά για να δείξεις με τον τρόπο αυτό την σχέση που εσύ έχεις με αυτούς, οι οποίοι ήταν άνθρωποι σαν και σένα, και τη διάθεση να τους τιμήσεις με εξαιρετική τιμή, ανάγοντας το νου σου μέσω των εικόνων σ' αυτούς. Έτσι ενήργησε και ο Μωυσής, που έφτιαξε τις εικόνες των Χερουβίμ μέσα στα Άγια. Έπειτα και αυτά ακόμη τα Άγια των Αγίων ήταν τύπος και εικόνα των ουρανίων. Και (μέσα στην σκηνή του Μαρτυρίου) το άγιο κοσμικό εικόνιζε όλο τον κόσμο. Και όμως παρά ταύτα ο Μωυσής όλα αυτά τα ονόμασε άγια, γιατί με τούτο δεν είχε σκοπό να αποδώσει δόξα στα κτίσματά, αλλά δια μέσου αυτών στον δημιουργό του κόσμου Θεό. Και εσύ λοιπόν δεν θα θεοποιήσεις τις εικόνες του Χριστού και των

Αγίων, αλλά δια μέσου αυτών να προσκυνήσεις λατρευτικός Αυτόν που μας έπλασε κατ' εικόνα δική του πρώτα και έπειτα ευδόκησε από άπειρη αγάπη προς τον άνθρωπο να λάβει την εικόνα μας την ανθρώπινη και με τον τρόπο αυτό να μπορούμε να Τον απεικονίζουμε και να Τον περιγράψουμε. Να μην περιοριστείς μόνο στην προσκύνηση της θείας εικόνας, αλλά να προσκυνήσεις και τον τύπο του Σταυρού. Γιατί ο Σταυρός είναι πολύ μεγάλο σημείο και δείγμα της νίκης της ολοκληρωτικής του Χριστού εναντίον του διαβόλου και όλης της εχθρικής για μας παρατάξεώς του. Γι' αυτό και τρέμουν και τρέπονται σε φυγή, κάθε φορά που βλέπουν να σχηματίζεται ο τύπος Του. Αυτό το σχήμα του Σταυρού και πριν να συμβεί το πάθος του Χριστού πολύ δοξάστηκε από τους προφήτες και πάρα πολλά θαυμαστά έργα έκανε. Αλλά και κατά τη Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου Ιησού Χριστού, που κρεμάστηκε πάνω στο Σταυρό και πρόκειται να έρθει, για να κρίνει ζωντανούς και νεκρούς, θα προηγηθεί αυτό το μεγάλο και φοβερό σημείο του Σταυρού με πολλή δύναμη και δόξα. Δόξασε λοιπόν Αυτόν τώρα, ώστε με θάρρος να Τον αντικρίσεις τότε και να δοξαστείς μαζί Του. Και να προσκυνήσεις τις εικόνες των αγίων, επειδή ακρι-

βώς σταυρώθηκαν μαζί με τον Κύριο, σχηματίζοντας το σημείο του Σταυρού σου στο πρόσωπό σου και φέρνοντας στη μνήμη σου ότι εκείνοι συμμετείχαν στα παθήματα του Χριστού. Επίσης να προσκυνήσεις και τα τίμια λείψανα των αγίων και ακόμη και τμήμα λειψάνων τους. Διότι η χάρη του Θεού δεν αποχωρίστηκε από αυτά με το ζωοποιό θάνατο, όπως δεν αποχωρίστηκε η θεότητα από το προσκυνητό Σώμα του Χριστού. Εάν κάνεις αυτό και δοξάσεις αυτούς που δόξασαν το Θεό, αφού για την αγάπη του Θεού αποδείχθηκαν έμπρακτα τέλειοι, θα σε δοξάσει μαζί με αυτούς ο Θεός και μαζί με το Δαβίδ θα ψάλλεις λέγοντας: «Θεέ μου, τίμησε πολύ αυτούς που αγαπάς».

3. Οὐ λήψει τό ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπί ματαίῳ.

Δηλαδή: Δεν θα προφέρεις το ὄνομα του ΚΥΡΙΟΥ του Θεού σου επιτόλαια και μάταια.

Μην πάρεις στο στόμα σου για το τίποτε το ὄνομα του Κυρίου του Θεού σου και μην ορκισθείς ποτέ είτε για υπόθεση γήινη είτε από φόβο μη πάθεις τίποτε κακό από κανέναν άνθρωπο ή από ντροπή ή για να κερδίσεις προσωπικό όφελος ορκιζόμενος ψεύτικα. Γιατί η παράβαση του ὄρκου σημαίνει ἄρνηση του Θεού. Γι' αυτό να μην ορκίζεσαι ποτέ, αλλά να αποφεύγεις ολωσδιόλου τον ὄρκο, για-

τί με τον ὄρκο ἐρχεται και η παράβαση του ὄρκου, που απομακρύνει τον ἄνθρωπο από τον Θεό και συγκαταλέγει με τους αμαρτωλούς τον επίορκο. Όταν λες πάντοτε την αλήθεια, τότε θα παρέχεις τη βεβαιότητα που δίνει ο ὄρκος, γιατί τα αληθινά πάντοτε λόγια σου θα είναι σαν ὄρκος και θα καθιστούν περιττή κάθε ἄλλη βεβαίωση με ὄρκο. Αν όμως συμβεί καμιά φορά και ορκισθείς, πράγμα που μακάρι ποτέ να μη γίνει, εάν μεν δώσεις τον ὄρκο για κάτι σύμφωνο με το Θείο Νόμο, τότε θα πρέπει να εκτελέσεις το νόμιμο αυτό, αλλά εν συνεχεία θα πρέπει να ζητήσεις από τον εαυτό σου ευθύνες, επειδή ἔδωσε ὄρκο, φροντίζοντας με ελεημοσύνη, δέηση και πένθος και σκληραγωγία του σώματος να εξιλεώσεις τον Χριστό, που εἶπε να μην ορκίζεσαι. Εάν όμως ἔδωσες ὄρκο για πράγμα παράνομο, πρόσεξε μήπως εξαιτίας του ὄρκου εκτελέσεις παράνομη πράξη, για να μην συγκαταριθμηθείς κι εσύ μαζί με τον Προφητοκτόνο Ηρώδη. Εάν ωστόσο αθετήσεις τον παράνομο εκείνο ὄρκο, βάλε κανόνα στον εαυτό σου να μην ξαναορκισθείς και φρόντισε να εξιλεωθείς απέναντι στο Θεό, χρησιμοποιώντας με περισσότερο κόπο τα φάρμακα που είπαμε προηγουμένως μαζί με δάκρυα.

Η συνέχεια στο επόμενο τεύχος